

370. Szeged-Kiskundorozsma, Subasa (Csongrád megye) B, A

2005. május 19. és június 17. között mentő feltárást tartottunk az M5 autópálya Szeged-országhatár közti szakaszának nyomvonalán, a 163+100 és a 163+400 kilométer között talált 26/90 (M5 38.) sz. lelőhelyen. A helyszín mintegy 100 m-re helyezkedik el attól a lelőhelytől, ahol 1998-ban Bozsik Katalin és Kürti Béla (MFM) megelőző feltárást végzett.

A lelőhely Kiskundorozsmától Ny-ra található a Subasa nevű határrészben, a subasai kiskertektől K-re mintegy 30 m-re; a Maty-ér egyik ágának Ny-i partján, a mederrel párhuzamosan futó magas dombháton.

Feltárástunk a nyomvonal 300 m hosszú és átlagosan 60 m széles szakaszára terjedt ki; a terület nagysága 18 611 m². A lehumuszolt felületen 56 régészeti jelentőséget találtunk. Az objektumok egymástól nagy távolságban találhatóak a teljes ásatási felületen.

Egy késő bronzkori település néhány objektumát – vermet, 2 kutat és egy nagyobb gödörkomplexumot – tártunk fel. Ezek egymástól mintegy 60–70 m-es távolságban helyezkedtek el, köztük néhány leletanyag nélküli gödör is előkerült. A bronzkori település a dombhát legmagasabban fekvő részén található.

Ettől Ny-ra, a dombhát Ny-i lejtőjén egy késő avar kori temetőt tártunk fel. A temető valamennyi (16) sírját sikerült feltárnunk. A sírok tájolása ÉNy–DK, mélysége 100 cm körül volt. A halottakat hanyatt fekvő, nyújtott helyzetben helyezték a sírgödörbe. A sírok érintetlenek voltak.

A viseleti és használati eszközök között a leggyakoribb lelet a vaskés és vascsat volt, illetve a nőknél az orsógomb. A sírok többségében találtunk üveg- és bronzgyöngyöket, bronz-, ritkábban ezüst fülbevalókat, vas karperecet, néhol faragott csontlemezeket, tűtartót. Gyakoriak a sírokban az edények és az állatcsont-melléklet is, három sírban tojás is előkerült.

Munkatársak: Mészáros Patrícia, Paluch Tibor, Sóskuti Kornél régészek (MFM); Szeles Imre, Nagy Norbert, Magyar Emil, Kulcsár Kornél, Máté Genovéva, Tóth Miklós, Stunya Péter ásatási technikusok.

SZALONTAI CSABA – SZ. WILHELM GÁBOR

371. Szeged-Kiskundorozsma, Tóth János dombja III. (Csongrád megye) B

2005. július 22. és augusztus 2. között feltárást végeztünk az M5 autópálya és a hozzá kapcsolódó 7.14 jelű összekötő út nyomvonalán a 0+000–0+100 km szelvények között, egy feltételezett kurgán helyén (26/98; M5 83. sz. lelőhely). A kutatott terület nagysága 2079 m² volt, mindössze 7 objektumot tártunk fel.

A nyomvonalon a feltárási munkákat megelőzően geofizikai felmérés történt GEM GSM-19 típusú magnetométerrel, egy 22×50 m alapterületű részen. A felmérés egy a kitűzött szelvényen keresztben haladó, újkori árok vonalát adta ki, melyet a későbbi feltárási munká-

latok is igazoltak. A feltételezett kurgánra utaló adatokkal a felmérés nem tudott szolgálni.

A feltételezett kurgán megfigyelése miatt a gépi humuszolást a nyomvonal középső részén (a pálya vonalvezetésének legmagasabb pontja) a pályára merőlegesen nyitott 3–4 m széles kutatóárokkaival kezdtük. A leszedett szántott réteg alatt egy kevert, agyagos és egy kevert fekete humuszt; a nyelés során legújabb kori és kézzel formált kerámiatöredékeket találtunk. A foltok nem utaltak régészeti jelenségre, ezért az altalajba mélyülő kutatóárkot nyitottunk. Abban azt tapasztaltuk, hogy a feltételezett kurgánnak nincsen észlelhető feltöltése, ezért a humuszolást K-i és Ny-i irányban tovább folytattuk.

Ennek eredményeként a lehumuszolt felületen 7 objektumot találtunk. Egy újkori közműárkon kívül gödröket, ezek közül kettőben bronzkori edénytöredékeket találtunk. A többi gödör vagy leletmentes volt, vagy jelenkori anyag került elő a betöltéséből.

MÉSZÁROS PATRÍCIA – SÓSKUTI KORNÉL

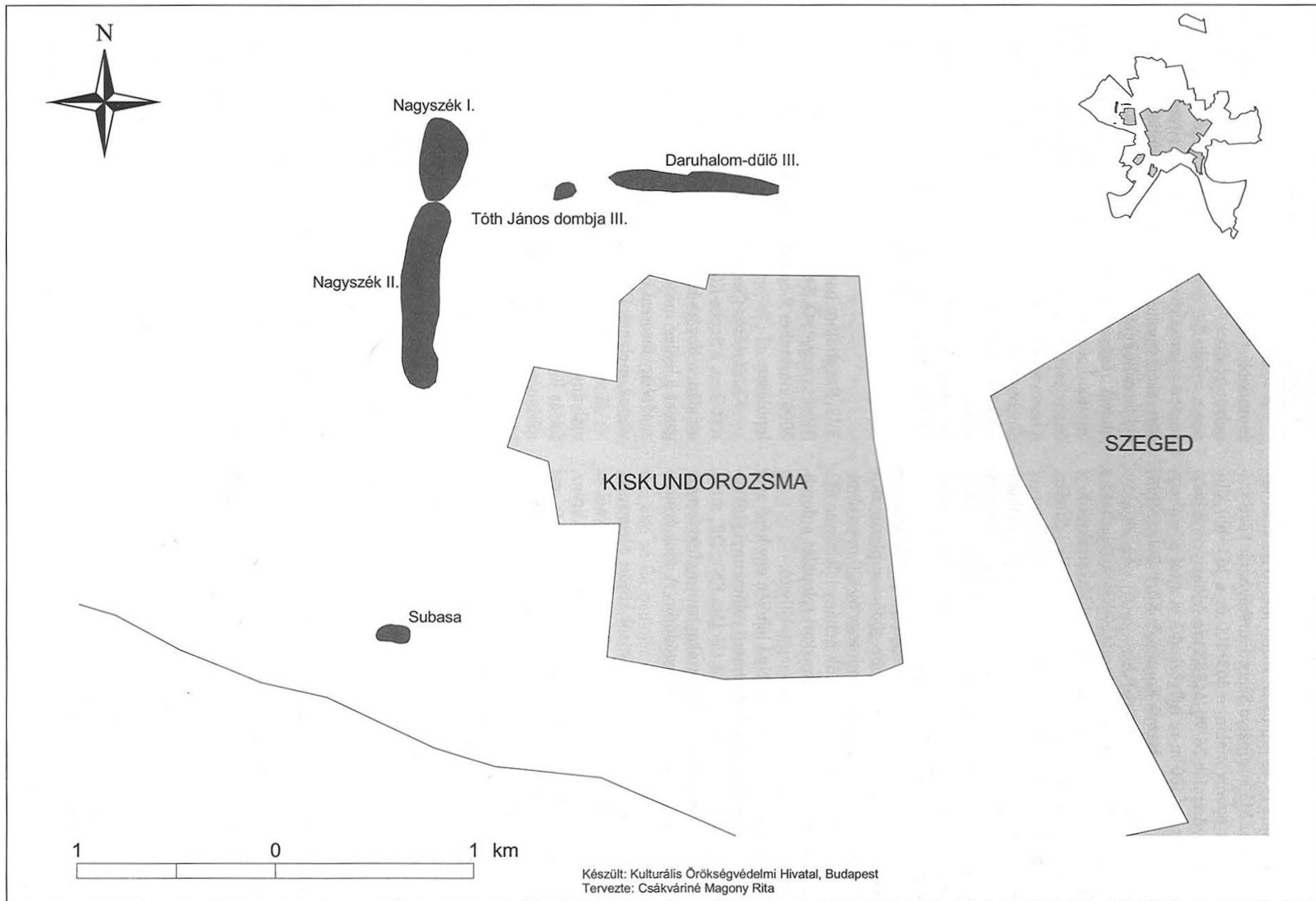
372. Szeghalom határa

(Békés megye) Ő, Sza

2005. november 9-én helyszíni szemlét tartottunk a településen.

Kistúlakörös (Szeghalom 52.): A Szeghalom DNy-i részében, a Sebes-Körös bal partján, a Holt-Körös Ny-i oldalán, a Kovács-halomtól K-re 200 m-re levő kis magaslat jelenleg mezőgazdaságilag művelt (szántó), közepén egy fassorral övezett ÉK–DNy-i irányú csatornát vágtak, melynek DK-i oldalán földút halad.

A terepjárás során megállapítottuk, hogy a lelőhely nyilvánvalóan arra a dombhátra terjed ki, amelyet a vízfolyás É-ről félkörben körülvesz, egyébként pedig ÉK-ről határol, és a csatorna és a dűlőút mindkét oldalára kiterjed. Ez bizonyosan így van, hiszen a térképen is ábrázolt szintvonalak, magasságok alapján a dombhát így helyezkedik el. Sajnos egyetlen fia leletet sem találtunk, sem a csatornától D-re, sem É-ra. A csatorna É-i oldalán mintegy 15 m-es sávban jelentős, egészen friss beavatkozást rögzíthettünk. Ez abból állt, hogy kb. 50 cm mélységben a humuszt markolóval leszedték, és elszállították. A markolókanál nyomai a csatorna partfalában jól láthatók voltak. Ugyanígy ezen a területen elvitték a csatornából egykoron kidobott földet is. Leletet ezen a felületen sem találtunk, sem a sárga altalajban, sem a csatorna mellől elszedett föld helyén, sem a fekete agyagos szántásban. A lelőhely körvonalait korrigáltuk a szintvonalak mentén. *Kovács-halom:* A halom teljes területe mezőgazdasági művelés alatt áll, a szemle alkalmával friss szántás és vetés volt rajta. A felszínen nagy mennyiségű őskori kerámiatöredék szóródott, amely alapján megállapíthattuk, hogy a lelőhely a domb egészére kiterjed. A folyamatos és intenzív talajművelés erősen rongálja a régészeti emlékeket. A helyszínen megfigyelt terepalakulatok alapján nem zárható ki, hogy a halmot eredetileg árok övezte.

Készült: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Budapest
Tervezte: Csákváriné Magony Rita